

การ

ประเมินโครงการกิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการ
ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมทักษะประสบการณ์
การเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบ้านวังก้ง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158

สุภรดา วรรณพันธุ์^{1*}ทรงธรรม วิลินธุ์ชัย²เจษฎา นวชน³สุพรรณนิการ์ ไผ่ซ้อง⁴สายชล จินใจ⁵

รับบทความ: 30 พฤษภาคม 2566 แก้ไขบทความ: 11 มิถุนายน 2566 ตอรับบทความ: 17 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการกิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านวังก้ง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158 ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการประเมิน CPPIEST ดังนี้ 1) ประเมินบริบทปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อม 2) ประเมินกระบวนการดำเนินโครงการ และ 3) ประเมินผลผลิตของโครงการ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงคุณภาพ เลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 คน กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาและนักเรียน จำนวน 53 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทปัจจัยพื้นฐานด้วยสภาวะแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) กระบวนการดำเนินโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ผลลัพธ์ของโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับประเมินผลกระทบอยู่ในระดับปานกลางอยู่ในทิศทางที่ดี ประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ประเมินความยั่งยืนโดยรวมอยู่ในระดับมากและการถ่ายทอดส่งต่ออยู่ในระดับมากเช่นกัน ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าบาติกให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง และการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้โครงการประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้ ผ้าบาติก กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

¹ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านวังก้ง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่158 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

* อีเมล: suparada1967@gmail.com

²⁻⁴ ครูโรงเรียนบ้านวังก้ง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่158

⁵ อาจารย์ประจำสาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

Assessment of the Batik Learning Activity Project with the Professional Learning Community (PLC) Process to Enhance the Learning Experience Skills of Prathomsuksa 5 Students at Ban Wang Pong School (Rat Rat Bamrung) Mittraphap 158

Suparada wannaphan ^{1*}

Songthum Wisinchai ²

Jessada Navachon ³

Supannika Paikong ⁴

Saichol Jinjo ⁵

Abstract

The purpose of this research was to evaluate the Batik Learning Activity Project with Professional Learning Community (PLC) process to enhance the learning experience skills of Prathomsuksa 5 students at Ban Wang Pong School (Rat Rat Bamrung) Mittraphap 158. Conduct project evaluation research using the CPPIEST evaluation model, divided into 3 parts: 1) assessing the fundamental context with the environment, 2) evaluating the project implementation process, and 3) evaluating the project's output. The sample group in the qualitative study was interviewed by a purposive selection of 20 people. The sample group for collecting quantitative data were 53 teachers, school committees and students using simple random sampling. The tools used are Interview form and questionnaire The statistics used for analysis were: Mean and Standard Deviation The research results showed that 1) the fundamental context with the overall environment was at the highest level, 2) the overall project implementation process was at the highest level, and 3) the overall project results were at a high level for impact assessment. At the moderate level, it is in a good direction. The overall effectiveness was at a high level. Assess the overall sustainability at a high level and transferability is at a high level as well. Suggestions: The project should continually transfer batik knowledge to students. Participatory management will make the project successful and sustainable.

Keywords: Learning Activities, Batik, Professional Learning Community

¹ School director, Ban Wang Pong School (Rat Rat Bamrung) Mittraphap 158 Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2

* Email: suparada1967@gmail.com

²⁻⁴ Teacher at Ban Wang Phong School (Rat Rat Bamrung) Mittraphap 158

⁵ Lecturer in Computer Education, Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University

บทนำ

การเรียนการสอนยุคปฏิรูปการเรียนรู้ในปัจจุบัน ครูผู้สอนต้องปฏิบัติตามแนวของกฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ที่ระบุว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักที่ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ตามมาตรา 22 เกี่ยวกับส่วนเนื้อหาสาระของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นต้องเน้นกระบวนการที่ให้เกิดการพัฒนาความรู้ พัฒนาด้านคุณธรรม และจะต้องมีการบูรณาการความรู้ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสมของแต่ละช่วงชั้น และมาตรา 23 เนื้อหาสาระและกิจกรรมของรายวิชาที่จัดในกระบวนการเรียนรู้อาจต้องสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งสถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ อีกทั้งจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลาทุกสถานที่ ตามมาตรา 24 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) เช่นเดียวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ที่ได้มีการกำหนดเมื่อจบหลักสูตรการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นฝึกทักษะ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ จะต้องนำเอาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สอดแทรกเข้าไปในการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

โรงเรียนบ้านวังกัพง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158 สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์เขต 2 เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว จึงได้จัดประชุมร่วมกับครู คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อกำหนดโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะเกิดกับนักเรียน มุ่งเน้นการฝึกทักษะ ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งพบว่าในช่วงปีที่ผ่านมาทางโรงเรียนมีโครงการที่จัดทำกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายโครงการ บางโครงการไม่ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีบางโครงการควรที่จะต้องได้รับการพัฒนาจึงได้นำประเด็นของโครงการกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับผ้าบาติกซึ่งเคยได้นำการจัดกิจกรรมและมีการจัดนิทรรศการแสดงผลต่อนักเรียนที่ผ่านมานำมาจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการส่งเสริมทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน เนื่องจากผ้าบาติกในชุมชนใกล้เคียงมีการผลิตเป็นอาชีพ ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาและครูต่างก็เห็นด้วยว่าควรส่งเสริมสืบสานการเรียนรู้เรื่องผ้าบาติกอย่างต่อเนื่อง ควรนำมากำหนดเป็นกิจกรรมโครงการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีการใช้ประโยชน์เวลาว่างได้อย่างเต็มที่และจะเป็นส่วน

ที่จะส่งเสริมทักษะประสบการณ์ชีวิตในช่วงก่อนจบการศึกษาในปีถัดไปเพียงพอจะทำให้เกิดการทบทวนเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง และควรจะเน้นกิจกรรม ประกอบด้วย 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำผ้าบาติก 2) ขั้นตอนเตรียมการประกอบอาชีพการทำผ้าบาติก 3) ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติก และ 4) การคิดต้นทุน-กำไร การกำหนดราคาขายและการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับนักเรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และการมีคุณธรรม สามารถนำความรู้เรื่องการทำผ้าบาติกไปใช้ในชีวิตประจำวัน นำไปสู่อาชีพและก่อให้เกิดกลุ่มได้

ดังนั้นการดำเนินโครงการจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการร่วมกับชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่เนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในช่วงปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ มีการปรับเปลี่ยนการสอนแบบออนไลน์เข้ามามีส่วนร่วมกับการสอนในห้องเรียน ดังนั้นทางโรงเรียนจึงได้นำปัญหาดังกล่าวมาหารือกับทีมพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อพัฒนากระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ขึ้น ดังภาพที่ 1 และได้นำมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ การรวมตัว รวมใจ รวมพลังร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังที่ Sergiovanni (1998) ได้กล่าวว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นสถานที่สำหรับ “ปฏิสัมพันธ์” ลด “ความโดดเดี่ยว” ของมวลสมาชิกวิชาชีพครูของโรงเรียนในการทำงาน เพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนหรืองานวิชาการโรงเรียน ซึ่ง Hord (1997) มองในมุมมองเดียวกัน โดยมองการรวมตัวกันดังกล่าวว่ามีนัยยะแสดงถึงการเป็นผู้นำร่วมกันของครู หรือเปิดโอกาสให้ครูเป็น “ประธาน” ในการเปลี่ยนแปลง (วิจารณ์ พานิช, 2555) การมีคุณค่าร่วมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ไปถึงการเรียนรู้ร่วมกันและการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ร่วมกัน การรวมตัวในรูปแบบนี้เป็นเหมือนแรงผลักดัน โดยความต้องการและความสนใจของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ สู่มาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นหลัก (Senge, 1990) หรือเรียกอย่างมีคุณค่า ก็คือ การพัฒนาวิชาชีพให้เป็น “ครูเพื่อศิษย์” (วิจารณ์ พานิช, 2555) หรือการพัฒนาศิษย์ร่วมกัน โดยมองว่าเป็น “ศิษย์ของเรา” มากกว่ามองว่า “ศิษย์ของฉัน” และการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มจาก “การเรียนรู้ของครู” เป็นตัวตั้งต้น เรียนรู้ที่จะมองเห็นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองเพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์มาปรับใช้ในครั้งนี้จะทำให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารจึงมีแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) นำมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้เพื่อส่งเสริมทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านวังก้ง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158 และทำการประเมินโครงการดังกล่าวเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการพัฒนาโครงการต่อไปในอนาคต เพื่อประโยชน์สำหรับนักเรียนในการพัฒนาทักษะประสบการณ์นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ในอนาคต

ภาพที่ 1 การจัดอบรมโปรแกรมซอฟต์แวร์ประยุกต์สำหรับกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ที่มา: โรงเรียนบ้านวังก้ง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158. (2564).

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินโครงการกิจกรรมการเรียนรู้ผู้บาติคด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านวังก้ง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการประเมิน CPPIEST

รูปแบบการประเมิน CIPP (Context Input Process Product Evaluation Model) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 และมีการปรับปรุงมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งล่าสุดในปี ค.ศ. 2003 ซึ่งสามารถใช้กับการประเมินโครงการ แผน บุคลากร ผลิตภัณฑ์ องค์การ และระบบต่าง ๆ ได้ (Stufflebeam, 2015) โดยใช้วิธีการเชิงระบบ การใช้รูปแบบการประเมิน CIPP อย่างถูกต้อง และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต้องลงมือประเมินตั้งแต่ก่อนเริ่มงาน ขณะดำเนินงาน และการประเมินหลังจากสิ้นสุดการดำเนินงานแล้ว โดย สมคิด พรหมจ้อย (2562) ได้กล่าวไว้ว่า จุดเน้นที่สำคัญคือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์การประเมินคือการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ

คำว่า CIPP เป็นคำย่อมาจากคำว่า Context, Input, Process, Product มุ่งประเมิน 4 ด้าน คือ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product evaluation) และนำแนวคิดส่วนปรับขยายของรูปแบบการประเมิน CIPP โดย มาเรียม นิลพันธุ์ (2553) ได้กล่าวถึง รูปแบบการประเมิน CIPPIEST ว่าเป็นการปรับขยายการประเมินผลผลิต ออกเป็นการประเมินผลกระทบ (Impact evaluation) การประเมินประสิทธิผล (Effective evaluation) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability

evaluation) และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transport evaluation) ของสิ่งที่ได้รับการประเมินซึ่งมักได้แก่โครงการแผนงานหรือสิ่งแทรกแซง ต่าง ๆ โดยส่วนขยายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นนี้มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตเดิมและการประเมินผลลัพธ์นั่นเอง โดยการศึกษาครั้งนี้ที่ผู้วิจัยได้นำหลักการประเมินดังกล่าวแต่ไม่ได้ทำการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input evaluation) จะทำการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมิน CPPIEST เท่านั้น

กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

สำหรับการศึกษานี้ เนื่องจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ได้ให้ความหมายของสังคมแห่งการเรียนรู้ไว้ว่า “สังคมแห่งการเรียนรู้” หมายถึง ลักษณะของหน่วยงานหรือชุมชนที่ดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องพร้อม ๆ กัน เกี่ยวกับการอนุรักษ์ บำรุง รักษา พัฒนา ปกป้อง คุ้มครอง พิทักษ์ ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ และปลูกจิตสำนึกให้แก่สมาชิกได้ เรียนรู้ด้วยวิธีการผ่านผู้รู้ สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและจากองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งทำให้สมาชิกสามารถสร้างความรู้ สร้างทักษะและมีระบบการจัดการความรู้ที่ตลอดจนใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการดำเนินชีวิตให้มีความเหมาะสมกับสภาพของหน่วยงานหรือชุมชนนั้น ๆ เช่นเดียวกับ วิจัยณ พานิช (2555) ที่ให้ความหมายของ “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู” ว่า หมายถึง การรวมตัวกันของครูในโรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ศิษย์ได้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยที่ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารการศึกษาระดับประเทศเข้าร่วมจัดระบบสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อันเป็นการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของศิษย์อย่างต่อเนื่องเป็นวงจร นั่นคือการ “พัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง” (CQI - Continuous Quality Improvement) ด้านความสำคัญของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากผลการวิจัยโดยเฉพาะการวิจัยของ Hord (1997) ยืนยันว่า การดำเนินการในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยใช้คำถามว่า โรงเรียนดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้างที่แตกต่างไปจากโรงเรียนทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพ และถ้าแตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอนและต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง ซึ่งมีผลสรุป 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 ผลดีต่อครูผู้สอนและประเด็นที่ 2 ผลดีต่อผู้เรียน จากที่กล่าวมาจึงแสดงให้เห็นว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ และปลูกจิตสำนึกให้แก่สมาชิกได้ เรียนรู้ด้วยวิธีการจากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและจากองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งทำให้สมาชิกสามารถสร้างความรู้ สร้างทักษะและมีระบบการจัดการความรู้ที่ตลอดจนใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการดำเนินชีวิตได้ในอนาคต จึงทำให้เกิดแนวคิดในการศึกษานี้ด้วยการประเมินโครงการกิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านวังก้งง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินโครงการกิจกรรมการเรียนรู้ผู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านวังก้งพง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158 ปีการศึกษา 2565 ได้ใช้รูปแบบการประเมิน CPPIEST โดยอ้างอิงรูปแบบจาก รัตนะ บัวสนธ์ (2556) ซึ่งประกอบด้วย 1) ประเมินบริบท 2) ประเมินกระบวนการ และ 3) ประเมินผลลัพธ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านย่อยดังนี้ 3.1) การประเมินผลกระทบ 3.2) การประเมินประสิทธิผล 3.3) การประเมินความยั่งยืน และ 3.4) การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ โดยการศึกษาครั้งนี้ทีมวิจัยไม่ได้ทำการประเมินปัจจัยเบื้องต้น จะทำการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมิน CPPIEST เท่านั้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนจำนวน 14 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครอง 1 คน ผู้แทนครู 1 คน ผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน ผู้แทนศิษย์เก่า 1 คน ผู้แทนองค์กรศาสนา 1 รูปหรือ 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นประธาน 1 คนจำนวน 14 คน นักเรียนทุกระดับชั้น จำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 78 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 53 คน แบ่งเป็น ครูผู้สอนจำนวน 14 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 14 คน และนักเรียนจำนวน 25 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์สำหรับข้อมูลเชิงประจักษ์เสริมผลการประเมินให้ชัดเจนขึ้นด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ครูผู้สอนชั้นละ 1 คนจำนวน 9 คน คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 1 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นละ 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสัมภาษณ์ และ 2) แบบสอบถาม โดยมีการพัฒนาเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ การประเมินโครงการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างขอบเขตและประเด็นในการประเมิน โดยใช้รูปแบบ CPPIEST ประกอบด้วย 1) ประเมินบริบท 2) ประเมินกระบวนการ และ 3) ประเมินผลลัพธ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านย่อย ดังนี้ 3.1) การประเมินผลกระทบ 3.2) การประเมินประสิทธิผล 3.3) การประเมินความยั่งยืน และ 3.4) การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ

1.2 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์แล้วร่างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิด โดยอาศัยคู่มือแนวทางการดำเนินงาน เป็นข้อมูลประกอบการสร้างเครื่องมือ สร้างเป็นข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาด้านปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ โดยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

1.3 นำข้อคำถามที่ได้เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ

1.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงและความชัดเจนในการสื่อความหมาย โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.6 จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาหาดัชนีความสอดคล้อง (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้ค่าระหว่าง 0.6-1.0

1.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ตรวจแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

2. แบบสอบถาม

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ การประเมินโครงการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างขอบเขตและประเด็นในการประเมิน โดยใช้รูปแบบ CPPIEST

2.2 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถามแล้วร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด โดยอาศัยคู่มือแนวทางการดำเนินงาน สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาด้านกระบวนการดำเนินโครงการและผลผลิตของโครงการ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมินประกอบด้วย 1) ประเมินบริบท 2) ประเมินกระบวนการ และ 3) ประเมินผลลัพธ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านย่อยดังนี้ 3.1) การประเมินผลกระทบ 3.2) การประเมินประสิทธิผล 3.3) การประเมินความยั่งยืน และ 3.4) การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ

2.3 นำข้อคำถามที่ได้เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมด้านกระบวนการดำเนินโครงการและผลผลิตของโครงการ

2.4 นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงและความชัดเจนในการสื่อความหมาย โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.60 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาหาดัชนีความสอดคล้อง (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลนำกลับมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของคอนบาค (Cronbach, 1970) และใช้โปรแกรมวิเคราะห์ผลทางสถิติ เพื่อทดลอง

หาค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยคิดจากค่าความเชื่อมั่นรายข้อในแบบสอบถามและได้ผลลัพธ์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.85

2.6 นำแบบสอบถามที่ตรวจแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ เพื่อกำหนดวิธีการในการรวบรวมข้อมูลในแต่ละประเด็นที่เหมาะสมกับลักษณะที่จะประเมินตามแหล่งข้อมูล รวมถึงเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม ตามขั้นตอนดังนี้

1. ประเมินบริบทด้านสถานะแวดล้อมของโครงการด้วยตนเอง โดยทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสัมภาษณ์
2. จากนั้นประเมินกระบวนการดำเนินโครงการ โดยใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาและนักเรียน
3. ประเมินผลผลิตของโครงการโดยใช้แบบสังเกตและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการและใช้แบบสอบถามกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้รับผิดชอบโครงการ นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา
4. นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์และนำไปบันทึก วิเคราะห์และสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ตอนคือ 1) ประเมินบริบทปัจจัยพื้นฐานด้านสถานะแวดล้อม 2) ประเมินกระบวนการดำเนินโครงการ และ 3) ประเมินผลผลิตของโครงการ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนี้กระทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และแบบสอบถามโดยวิเคราะห์และตีความข้อมูลอย่างละเอียดมีการตรวจสอบข้อมูลคือการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กันเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน โดยใช้หลักการวิเคราะห์แบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด หากการวิเคราะห์เกิดปัญหาว่ามีข้อมูลไม่ตรงกัน จึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมและมีการอภิปรายในกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ว่าข้อมูลใดมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด ทั้งนี้การตัดสินใจใช้หลักฐานและเหตุผลนำมาอ้างอิงเป็นสำคัญ แต่หากสรุปไม่ได้ถือว่ายังไม่มีข้อยุติและต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลนี้จะดำเนินการ 3 ประการคือ การจัดประเภทข้อมูล (Category) การตีความ (Interpretation) และการสรุปความ (Summary) จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การประเมินบริบทกิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านวังก้ง (รัฐราษฎร์บำรุง) มีรูปภาพที่ 158 ผลการประเมินพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยโครงการสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพของกระทรวงศึกษาธิการ/สพฐ./รัฐบาล สอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา สอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับสภาพปัญหา นักเรียน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและสามารถดำเนินการให้ บรรลุผลสำเร็จได้

ตอนที่ 2 การประเมินกระบวนการกิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพเพื่อส่งเสริมทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน ผลการประเมินพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีการบริหารกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม การเตรียมและวางแผนการดำเนินงานของโครงการ การดำเนินงานตามแผนของโครงการ การนิเทศ กำกับและติดตามของโครงการ การประเมินผลของโครงการ และการประเมินมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ครบทุกประเด็น

ตอนที่ 3 การประเมินผลลัพธ์กิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ เพื่อส่งเสริมทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน ผลการประเมินพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ผลลัพธ์การบริหารจัดการโครงการเป็นผลดีที่เกิดกับนักเรียน ช่วยส่งเสริมทักษะกระบวนการจัดการ เรียนรู้ของนักเรียน ทักษะประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การประสานงาน การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำผู้ตามที่ดี รวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการตามหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดจึงส่งผลดี กับนักเรียนโดยสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การจัดกิจกรรมยังส่งผลต่อผู้ปกครองและชุมชน โครงการ ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารและครูในทางที่ดี ผลลัพธ์ของโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้ การดำเนินงานเป็นไปตามลำดับ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของโครงการครบถ้วน รายงาน การประเมินผลของโครงการครบถ้วน มีการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา นำมา ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มากำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาโครงการ การมี ส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชนจะทำให้เกิดความยั่งยืน โครงการควรจะมีการประชาสัมพันธ์ ให้กับผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกับนักเรียน การบริหารแบบมีส่วนร่วม จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จ การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าบาติกโครงการให้แก่ นักเรียนเป็น สิ่งที่ดีและควรทำอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

การประเมินบริบทกิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อ ส่งเสริมทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านวังก้ง

(รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158 ผลการประเมินพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยโครงการสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพของกระทรวงศึกษาธิการ/สพฐ./รัฐบาล สอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ นโยบาย เป้าหมายของโรงเรียน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับสภาพปัญหานักเรียน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและสามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้ สำหรับการประเมินกระบวนการกิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการประเมินพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการบริหารจัดการกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม การเตรียมและวางแผนการดำเนินงานของโครงการ การดำเนินงานตามแผนของโครงการ การนิเทศกำกับและติดตามของโครงการ การประเมินผลของโครงการ และการประเมินมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ครบทุกประเด็น และการประเมินผลลัพธ์กิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน ผลการประเมินพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลลัพธ์การบริหารจัดการโครงการเป็นผลดีที่เกิดกับนักเรียน ส่งผลต่อผู้ปกครองและชุมชน โครงการส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารและครูในทางที่ดี ผลลัพธ์ของโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การดำเนินงานเป็นไปตามลำดับ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของโครงการครบถ้วน รายงานการประเมินผลของโครงการครบถ้วน มีการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มากำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาโครงการ การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชนจะทำให้โครงการมีความยั่งยืน โครงการควรจะมีการประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบโครงการ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกับนักเรียน การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้โครงการประสบความสำเร็จ การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าบาติกโครงการให้แก่ นักเรียนเป็นสิ่งที่ดีและควรต่อเนื่อง

ทั้งนี้การประเมินโครงการมีเป้าประสงค์หลักคือต้องการข้อมูลที่บ่งชี้ว่าโครงการที่ดำเนินการนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่หรือเป็นโครงการที่คุ้มค่าต่อการตัดสินใจในการดำเนินการหรือไม่รวมถึงการศึกษาว่าในการดำเนินการโครงการมีปัญหาที่ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขในเรื่องอะไรบ้างและเป็นโครงการที่มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับแนวคิดของเชาว์ อินโย (2555) ได้อธิบายความสำคัญของการประเมินโครงการไว้ว่าการประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งยังเป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อตัดสินความสำเร็จของโครงการอีกด้วย การประเมินโครงการเป็นการดำเนินงานที่ไม่ใช้ความพยายามในการสร้างทฤษฎี หรือพัฒนาองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์ การประเมินโครงการที่นำมาใช้ในทางสังคมศาสตร์นั้น เป็นการเตรียมสารสนเทศเพื่อใช้ในการปรับปรุง โครงการทางสังคม เหตุผลประการสำคัญที่จำเป็นต้องประเมินโครงการก็คือ มีทางเลือกในการดำเนินโครงการได้มากมายที่จะทำให้การดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องประเมินโครงการว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ เช่นเดียวกับ สมคิด พรหมจ้อย (2562) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินมี 2 ประการ คือ 1) การประเมินความก้าวหน้า เป็นการประเมินระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ โดยมี

การประเมินโครงการกิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

จุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น เพราะการประเมินช่วยให้ ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาโครงการ และ 2) การประเมินผลสรุป เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินคุณค่าของโครงการ ตลอดจนค้นหาสิ่งที่ดีของโครงการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินคุณค่าของโครงการ ตลอดจนค้นหาสิ่งที่ดีของโครงการ เพื่อนำไปใช้กับสถานการณ์อื่น ที่คล้ายคลึงกันต่อไป ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผลลัพธ์การบริหารจัดการโครงการเป็นผลดีที่เกิดกับนักเรียนช่วยส่งเสริมทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ทักษะประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การประสานงาน การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำผู้ตามที่ดีรวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการตามหลักสูตรแกนกลางที่กำหนด จึงส่งผลดีกับนักเรียนโดยสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงนำแนวคิดกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยจัดระบบสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผ้าบาติกเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านวิชาชีพในอนาคต รวมถึงส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ และปลูกจิตสำนึกให้แก่ นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการจากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและจากองค์ความรู้ต่าง ๆ ทำให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ สร้างทักษะและมีระบบการจัดการความรู้ที่ตลอดจนใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการดำเนินชีวิตได้ในอนาคต ผลของการจัดกิจกรรมดังภาพที่ 2 - 4

ภาพที่ 2 ชุมชนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนกับชุมชนนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการทำผ้าบาติก

ที่มา: โรงเรียนบ้านวังก้ง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158, 2565

ภาพที่ 3 การปฏิบัติการทำผ้าบาติกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ที่มา: โรงเรียนบ้านวังก้ง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158, 2565

ภาพที่ 4 การนำผ้าบาติกจำหน่ายออกแสดงในงานนิทรรศการของชุมชน

ที่มา: โรงเรียนบ้านวังก่พง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158, 2565

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. การประเมินบริบทกิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. การประเมินกระบวนการกิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
3. การประเมินผลลัพธ์กิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับประเมินผลกระทบอยู่ในระดับปานกลางอยู่ในทิศทางที่ดี ประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ประเมินความยั่งยืนโดยรวมอยู่ในระดับมากและการถ่ายทอดส่งต่ออยู่ในระดับมาก เช่นกัน ข้อเสนอแนะควรโครงการควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าบาติกให้แก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้โครงการประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. กิจกรรมการเรียนรู้ผ้าบาติกด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมทักษะประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครั้งนี้ สำหรับโรงเรียนบ้านวังก่พง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158 เท่านั้น โดยเป็นกิจกรรมที่สืบเนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบเป็นมรดกทางความรู้ทางโรงเรียนจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับและจัดทำโครงการเพื่อให้ความรู้กับนักเรียนหากผู้ที่สนใจสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้กับทีมงานและนักเรียนเพื่อนำไปต่อยอดในการศึกษาได้ในอนาคต
2. การจัดกิจกรรมโครงการที่ผ่านมาประสบปัญหาในช่วงการระบาดของโควิด-19 จึงได้นำแนวคิดกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์เข้ามาช่วยซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากทีมพัฒนาซอฟต์แวร์ใช้เฉพาะส่วนของโรงเรียนบ้านวังก่พงเท่านั้น หากผู้ที่สนใจต้องการนำไปใช้สามารถติดต่อประสานงานเพื่ออบรมการใช้งานก่อนการนำไปใช้จริงได้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร.
- เชาว์ อินโย. (2555). *การประเมินโครงการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการใช้. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(2), 2-9.
- โรงเรียนบ้านวังก้ง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158. (2564). *โครงการอบรมโปรแกรมซอฟต์แวร์ประยุกต์สำหรับกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ*. ห้องประชุมโรงเรียนบ้านวังก้ง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158 สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2.
- โรงเรียนบ้านวังก้ง (รัฐราษฎร์บำรุง) มิตรภาพที่ 158. (2565). *โครงการอาชีพเรื่องการทำผ้าบาติกลายเส้น*. สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2562). *เทคนิคการประเมินโครงการ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). จตุพรดีไซน์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. พรึกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological test* (5th ed.). Harper Collins.
- Hord, S.M. (1997). *Professional learning communities: Communities of inquiry and improvement*. Southwest Educational Development Laboratory.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Sergiovanni, T. J. (1998). Leadership as pedagogy, capital development and school effectiveness. *International Journal of Leadership in Education*, 1(1), 37.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Century Press.
- Stufflebeam D. L. (2015). *For applying CIPP evaluation model checklist: A tool the CIPP model to assess projects and programs*. Western Michigan University.